

İbrahimî Duruş

Yıldırım Canoğlu

Giriş

Kirlenme, yozlaşma ve yabancılaşma; bir ülkede tavandan tabana doğru toplumun tüm kesimlerini içine alarak yayılıyorsa, o ülkede hak, hukuk, adalet yok olmaya mahkumdur. Toplumun bir arada tutan değer sistemi zayıflamakta, bozulmakta, görevini ifa edemez duruma gelmektedir. Mevcut değer sistemi, insan fıtratı ile uyumlanıyorsa bu süreç daha da hızlı gerçekleşir. Zulüm, haksızlık, gasp, rüşvet, soygun vurgun günlük yaşamda doğallık kazanır, kanıksanır. Toplum, fizyolojik tetanos olmuş gibi davranır, tepkisizleşir. Tepkisiz bir toplumda sosyal denge altüst olur. Değişik gelir grupları arasındaki farklılıklar uçuruma dönüşür. Bir taraf aşırı zenginleşirken, diğer taraf aşırı fakirleşir. Bir taraf refahın getirdiği baş döndürücü bir çılgınlığa, sefahata yaşarken; diğer taraf yiyecek ekme, yatacak yer bulamaz.

Ülkeyi yöneten güçler, refahtan şımarıp azan önde gelenler, ülkenin imkanlarını sonuna kadar hoyratça kullanmada hiçbir sınırlayıcı kistas, ölçü veya değer tanımazlar. Tüm dünyanın kendi benleri(nefsleri) etrafında şekillendiği vehmine kapılırlar. Aşırı kâr tutkusunu, daha yüksek yaşam standardı isteği, onların yaşamlarının ana gayesi haline gelir. Bu gayeye ulaşmada engel saydıkları her şeyi düşman, tehlike ve bir tehdit unsuru olarak

görmeye veya göstermeye. Bunlar, hiçbir ahlaki müeyyide ile kendilerini bağımlı hissetmezler. Onlar her inançtandır ve fakat hiçbir inanca sahip değildir. Daha yüksek kâr elde etme uğruna her şeyi kullanmakta, istismar etmekte, tahrif ve tahrip etmekte mahirdirler. Bunların vatan ve millet sevgisi, aşırı kâr güdülerini tatmin olabildiği sürece var görürler. Zorla kaldıklarında yurt dışına kaçmaları ya da tüm imkanlarını yurt dışına çıkarmaları sevgilerinin bir ölçüsüdür.

Karşılarında güç istemezler. Bu nedenle de halkın uyanmasından, hakkını aramasından son derece rahatsız olurlar. Bunu kendileri için tehlike ve tehdit olarak görürler. Dolayısıyla böyle bir uyanış engellenmeli ve gerekirse yok edilmelidir. Refahtan şımarıp azan önde gelenler, halkın uyanışını engellemek için sivil ve askeri bürokrasiyi kullanmakta becerikli ve başarılıdır. Medya onların ehinde tam bir uyuturma ve yıkım silahı olabilir. Korku ve dehşet salarak yönetmek onların yönetim felsefesidir.

Ülkemizde 28 Şubat Postmodern Darbesiyle başlayan süreç, böyle bir dönemdir. Refahtan şımarıp azan önde gelenlerin aşırı kâr elde etme imkanlarının tehlikeye düşmesi, üretim ve pazar alanlarını kimseyle paylaşmak istememeleri sürecin başlatılmasının önemli iç nedenlerinden biridir.

Bu süreçte etrafa korku ve dehşet saçılmıştır.

İhbar ve karalama mekanizması ile, engel olarak gördükleri herkesi karalamışlardır. Kurdukları veya yanlış yöne sevk ettikleri paravan örgütlerle, halkı kamplara ayırmışlardır. Sonra da aynı örgütleri deşifre ederek, insanların birbirine olan güvenlerini yıkmaya çalışmışlardır. Halkın bireyselleştirilerek

Korkunun kol gezdiği, güvenin yıkıldığı, insanın meta olarak algılandığı, eşyalaştırıldığı; paranın, maddenin, gücün putlaştırıldığı bir dünyada kurtuluşun tek reçetesi, Hz. İbrahim'in, sapmış olan kendi halkına karşı gösterdiği onurlu direniş ve karşı koyuştur.

korkutulup pasifize edilmesi ve her türlü sivil toplum örgütüne karşı güvenin yıkılmak istenmesi bu dönemin en tipik karakteridir. 28 Şubat postmodern darbesi; halkın seçtiklerinin tasfiye edilmesi, halkın sindirilmesi, tayin edilen sınırlar dışına çıkarması ve sistemin muktedirlerinin işaret ettiği istikamette rey kullanması gerektiğine ilişkin yapılan periyodik operasyonlardan biridir. Halk

sürekli korku altında tutma sürecinin adıdır.

Halktan kopuk bir yönetici zümre, hükümranlıklarını hile, entrika, karalama, tehdit, tedhiş ve terör yoluyla dehşet ve korku salarak idame ettirmek istemiştir. Bundan sonra da aynı yol ve yöntemi kullanacaklarından kimsenin şüphesi olmasın.

Zaman zaman yapılan temizlik hareketleri, 'hamamın namusunu' kurtarma girişiminden öteye gidemez. Büyük bir samimiyetle yapılmak istenen operasyonların özü, daha baskın yöntemlerle kesilir. Ancak bu arada yıprananların yerine yenileri yerleştirilerek, halkın güveni yeniden kazanılmaya çalışılır. Kirliliğin temel nedeni, sistemin dayandığı temel felsefedir. Öncelikle bu konu tartışılmadıkça, insanlar doğruyu, güzeli özgürce aramadıkça, ülkenin aydınları şifrelerle, kodlarla yazıp konuştukça; sistemin değerleri içine sıkıştırılarak yapılan tüm arayışlar, iyi niyetle de olsa, sonuç vermeyecektir. Sanal bir halk için inşa edilen

bir sistem, yaşayan halka dar gelmekte, onu bunalıtmaktadır. Bu nedenle de ülke, *korkular, bunalımlar ve darbeler ülkesi* olmuştur.

İbrahimî Duruş

Böylesi müslüman ülkelerde bunalımdan çıkmanın bir yolu var mıdır? Bunalımdan kurtulmak için ne yapılmalıdır? Evet bunalımdan çıkmanın bir yol vardır. Bu yol, öncelikle bireysel bazda arınıp, yalnızca Allah'tan korkup diğer tüm korkulardan kurtulmaktır. Sonra da cemaat şuurunda içinde halkı korkularından arındırarak özgür bir ortama kavuşturmak için birlik ve dayanışma içinde mücadele etmektir.

Bunun için yalnızca Allah'a yönelerek, yalnızca O'na kulluk yaparak, yalnızca O'na ibadet ederek, yalnızca O'nu İlah, Rab edinerek ve yalnızca O'ndan korkarak diğer tüm korkulardan arınıp İbrahimî bir duruş, bir tavır, bir davranış ve bir direnç gösterilmelidir. Korkunun kol gezdiği, güvenin yıkıldığı, insanın meta olarak algılandığı, eşyalaştırıldığı; paranın, maddenin, gücün putlaştırıldığı bir dünyada kurtuluşun tek reçetesi, Hz. İbrahim'in, sapmış olan kendi halkına karşı gösterdiği onurlu direniş ve karşı koyuştur. Bir tarafta babası ile birlikte bir halk, diğer tarafta yalnızca Allah'a inanıp dayanan, güvenen ve de yalnızca Allah'tan korkan Hz. İbrahim vardır. Hz. İbrahim, muvahhid kimliği ile tek başına bir ümmet olarak, babasına ve babasının şahsında yerleşik putperest bir sisteme karşı çıkmaktadır:

"Hani İbrahim, babası Azar'e (şöyle) demişti: 'Sen putları ilahlar mı ediniyorsun? Doğrusu, ben seni ve kavminizi apaçık bir sapıklık içinde görüyorum.' (6 Enam 74)"

Hz. İbrahim'in içinde yaşadığı toplum, putperest bir toplumdur. Böylesi toplumlarda putlar, aynı zamanda yönetimin bir parçasıdır. Toplumda hakim olan güç merkezleri, refahtan şımanıp azan önde gelenler, putlar etrafında efsane mitler oluşturarak toplumu yönetmeyi temel ilke edinmişlerdir. Bu sistemlerde putlar, ibadet edinilen bir varlık olmanın ötesinde, sömürü çarkının ağırlık

merkezini de oluşturlar:

"İbrahim dedi ki: 'Siz gerçekten Allah'ı bırakıp da dünya hayatında acıcağıyla bir sevgi bağı olarak putları ilahlar edindiniz. Sonra da kismet günü, bir kısmınız bir kısmınıza inkâr edip tanınmayacak ve bir kısmınız bir kısmınıza lanet edilecektir. Sizin barınış yeriniz ateştir ve hiçbir yuhancınız da yoktur.'" (29 Ankebüt 25)

Bu tür toplumlarda putlar; dünya hayatında aralarında bir sevgi bağı oluşturmaları ve böylelikle toplumun daha kolay kontrol edilebilmesi için, refahtan şunarıp azan önde gelenler tarafından uydurulmuş ve isimlendirilmişlerdir:

"Bu (putlar), sizin ve atalarınızın (kendisi istek ve üngörülerinize göre) işinledirliğiniz (kuru ve keyfi) işinlerden başkısı değildir. Allah, onlarla ilgili ispatlayıcı bir delil indirmemiştir. Onlar, zaman ve nefislerinin heva olmaları arzusu etdiklerine uymaktadırlar. Oysa andolsun, onların Rablerinden yol gösterici gelmiştir." (53 Necm 23)

Tarihsel süreci incelediğimizde, ihdas edilen ve koruma zırbına büründürülen putlarla ilgili hiçbir tartışma yapılamadığını görmekteyiz. Bu ülkelerde putların dışında, Allah'ın da varlığı dahil olmak şartıyla, her şeyi tartışabilirsiniz ve fakat putları tartışamaz, onlar hakkında refahtan azan önde gelenlerin hoşuna gitmeyecek hiçbir fikir beyan edemezsiniz. Refahtan şunarıp azan önde gelenler, bu konuda ileri sürülebilecek her türlü fikri engellemek için korkuyu, bir yönetim aracı olarak kullanmaktadırlar. İşte bunun için Hz. İbrahim:

"Ey kâimim, tartışmasız ben sizin şirk kapıkanlı olduklarınızıza azgın, gerçek şu ki, ben bir muvabid olanık yüzümü gökleri ve yeri yarattıca cevirdim. Ve ben müyriklemeden değilim. O beni doğru yola erdirmişken, siz benimle Allah konusunda çekişip tartışmaya mı girişiyorsunuz?"

"Sizin ona şirk koştuklarızdan ben korkuyorum, Rabbinin dilediği durumda hiçbir şey olmaz. Hem siz, O'nun kendileri hakkında hiçbir ispatlayıcı delil indirmedeği şeyleri Allah'a ortak koştuklarınıza korkuyorsanız, ben nasıl sizin şirk koştuklarızdan korkarım? Şu halde güvendik içinde olanak bakımından iki taraftan lanetisi daha hak sahibidir? Eğer bilebilirsiniz." (6 Enam 79-81)

diyerek putperest düşünceye karşı tavır almaktadır.

Yukarıdaki ayetlerde konumuz açısından şu noktalar önemlidir: Putperestler, Allah'tan korkmamakta; fakat iman edenlerin putlardan korkmasını istemektedirler. Putları önemli bir korku kaynağı olarak insanların hafızalarında diri tutarak toplumu yönetme ilkesi egemendir, bu tür toplumlarda.

Bundan dolayı putların otoritesini sarsacak her düşünce, her fikir tehlikeli addedilir. Farklı düşünceler yıpratma, tecrit etme ve korkutma ile sindirilmeye çalışılır. Hz. İbrahim, babasını putlardan vazgeçirme konusunda ıstarcı olunca, oğluna verecek cevabı kalmayan baba, putlara olan bağlılığını oğlunu tehdit ederek ortaya koymuştur:

"(Babam) Demiyti ki: 'İbrahim, sen benim ilahlarından yüz mü çevirmektensin? Eğer bu tutumunun bir son vermemeyerek olursan, andolsun seni taşo tu-

Hanan Ayar, Gece Yürüyüşü

tarım; uzun bir süre de benden uzaklaştı."
*"(İbrahim): Sizden de, Allah'tan başka tapıkları-
 rezden da kopup ayrılıyorrum ve Rabbime dön ed-
 yorum. Umulur ki, Rabbime dua etmekle mutsuz
 olamayacağım." (19 Meryem 46,48)*

**Refahtan şımarıp azan
 önde gelenler, sömürü
 ve zulüm çarkının işle-
 mesini engelleyecek
 her türlü inanç, düşün-
 ce ve harekete karşı
 tahammülsüzdürler.
 Tarihte Hz. İbrahim'in
 yakılma teşebbüsü bu-
 nun en canlı örnekle-
 rinden biri olmuştur.**

Mevcut sistemin
 refahtan şımarıp
 azan önde gelenleri,
 putların otoritesini
 sarsacak, dolayısıyla
 kendi hükümlerlik-
 larını zedeleyecek
 inanç, düşünce ve
 davranışlara hiç ta-
 hamüllü olama-
 mışlardır. O neden-
 le, Hz. İbrahim'in
 putlar hakkındaki
 düşüncelerini anlat-
 madaki kararlılığı
 karşısında, onu yak-
 mak girişiminde bu-
 lunmaktan çekin-
 memişlerdir:

*"Defiler ki Eger bir şey yaparsanız, onu yakın ve
 ilahlarınızın yardımında bulunun. Biz de dedik ki: Ey
 ateş, İbrahim'e karşı soğuk ve esenlik ol. Ona bir dü-
 zen (tuzak) kurmak istedik, fakat biz onları daha
 çok kayba uğrayanlar kaldık." (21 Enbiya 68-70)*

Bir insan; inançlarından dolayı, babasının da
 dahil olduğu bir topluluk tarafından yakılmak is-
 tenmiştir. Yerleşik değerlerin (putperestlik) temel-
 lerine yönelen bir eleştiri, çok şiddetli bir cezalandır-
 ma yöntemiyle susturulmak istenmiştir. Refah-
 tan şımarıp azan önde gelenler, sömürü ve zulüm
 çarkının işlemlerini engelleyecek her türlü inanç,
 düşünce ve harekete karşı tahammülsüzdürler. Ta-
 rihte Hz. İbrahim'in yakılma teşebbüsü bunun en
 canlı örneklerinden biri olmuştur. Günümüz Tür-
 kiye'sinde yapılanlar ise, Kahramanmaraş, Çorum,
 Malatya, Taksim ve Sivas olayları ve daha nicele-
 ri, refahtan şımarıp azan önde gelenlerin toplumu
 korku, tehdit ve terör kaskasında yönetebilmek
 için tarihte yaptıklarının bir tekrarından ibarettir.
 Sivas'ta insanların diri diri yakılması için her türlü

organizasyonu yapanlarla, Taksim'de insanları
 toplu olarak katledenler, refahtan şımarıp azan ön-
 de gelenlerin içinde yer aldığı aynı yapının, aynı
 zihniyetin insanları olduğu unutulmamalıdır. Bir
 gün bu gerçek ortaya çıkacaktır. Sivas olaylarının
 tertip ve tahrikçileri açıklandığında, halktan ko-
 puk sistemlerin ne denli zalim olabildiği daha iyi
 anlaşılacaktır.

Tarihsel süreç incelendiğinde benzer senaryo-
 lar hep tekrarlanıp durmuştur. Benzer senaryolar
 her an uygulama safhasına konulabilir. Buna, bu-
 günlerde göz ardı edilmemesi gereken bir olgu ola-
 rak bakılmalıdır. Halkı sindirerek daha rahat yön-
 tebilmek için korku, silah olarak kullanılmakta ve
 tüm ülke acımasız bir psikolojik savaşın içine so-
 kulabilmektedir:

*"Halkın muhalif olduğu politikalar karşısında
 sessiz kalmasını sağlayabilmek için klasik bir
 yöntem vardır: Yürekleri korku salmak. Halk,
 malının, canının bir büyük düşmanın tehdidi al-
 tında bulunduğu inandırılırsa, muhalif olduğu
 programların uygulanması karşısında sessiz kal-
 mayı tercih eder, yapılanları hoş karşılamaya bile
 zaruri bulabilir. Yürekleri korku salabilmek için
 propaganda sistemi çalıştırılır..."*

*Gerçekleri saklamak, olabildiğince çarpıtmak, ba-
 sını bir güzel yoğunlaştırıp istenilen tarzda biçimlen-
 direrek halkı uyutmasını sağlamak terör kültürü
 ile yoğunlaştırılmış sistemlerin sıradan faaliyetlerin-
 dendir!"*

İstenen sonuca ulaşabilmek için, o zamana ka-
 dar halka söylenilen ve fakat gerçekte inanılmayan
 bir çok kavram, ilke unutulur. Her şey tevil edile-
 rek bir çok kavramın içi boşaltılır, anlam alanları
 daraltılır veya saptırılır. Her türlü hile, entrika, yol
 ve yöntem mübahlaşıp:

*"Nuh dedi ki: Rabbim, gerçekten onlar bana isyan
 ettiler; mal ve çocukları kendisine kayıptan başka
 bir şeyi arttırmayın kimselere uydular. Ve büyük
 hileli düzenler kurdular." (71 Nuh 21-22)*

Refahtan şımarıp azan önde gelenler, genelde,
 gelenek, görenek, örf ve adetlere savaş açmış olma-
 larına; bunları gerici unsur olarak görmüş olma-

rına karşılık; putları söz konusu olduğunda ne kadar katı, bağnaz, gelenekçi ve tutucu oldukları hemen görülebilir. Sömürü çarkının bozulup menfaatlerinin zedeleneyeceğini hissettikleri anda, putlarına aşırı bağlılık gösterilerine girişir, herkesi bağlılık yemine çağırırlar:

"Bu, sizi babalarınızın tapmakta olduklarından (ilahlarından) alıkoymak isteyen bir adamdan başkası değildir dediler. Ve dediler ki: Bu düzülüp yurdulmuş bir yoldan başka bir şey de değildir." (34 Sebe 43)

"Ve dediler ki: Kendi ilahlarınızı bırakmayın; bırakmayın ne Vedî'i, ne Sura'i, ne Yegus'u, ne Ye'uk'u ve de Nesir'i. Böylece anılır, çoğu kimseyi götürüp-saptırıldır. Sen de o zallınlara sapıklıkını başkısına ırttırma." (71 Nuh 23-24)

Yukarıda geçen ayetler (19/46-48, 21/68-70, 71/21-24) daha dikkatlice incelendiğinde korkuya neden olan üç ana unsurun olduğunu görürüz: *Canlı varlığın tehlikede olması, neslin tehlikede olması, inancın tehlikede olması*. Etkileşim sırasına göre tanzim edersek insan, genel olarak, önce inancı için, sonra çocuğu (gelecek nesiller için), sonra da kendisi için tehlikeye atılır. O nedenledir ki gerek Hz. Nuh ve gerekse Hz. İbrahim, bu üç ana unsuru göz önüne alarak Allah'a dua etmişlerdir:

"(Nuh) Rabbim, beni, annemi-babamı, mümin olarak evime gireni, iman eden erkekleri ve iman eden kadınları bağışla. Zaten olanlara yakından bağışkanı ırttırma." (71 Nuh 28)

"(İbrahim) Bu şehri güvenli kıl, beni ve çocuklarımı putlara kulluk etmekten uzak tut. Rabbim, beni namazında sürekli olan kıl, soyumdan olanları da. Rabbimiz duamı kabul buyur. Rabbimiz, sorgu başa döküleceği gün, beni, anne-babamı ve müminleri bağışla." (14 İbrahim 35,40,41)

Bu üç unsur içinde en etkili olan ise, inancın geleceği sorunudur. Hz. İbrahim putperest bir dü-

Hz. İbrahim'in ateşe atılırken söylediği 'Allah bana kâfidir' ve kavmi ile tartışmasında söylediği 'ben sizin ilahlarınızdan korkmuyorum' sözleri, onun teslimiyetinin bir ölçüsü olmanın yanı sıra; tüm korkuları, Allah korkusu içinde eritip yok ettiğinin de bir göstergesidir.

zene karşı mücadelesinde kendi varlığını, inancın devamını kanuniyeti içinde eritip, bütün olumsuz koşullara rağmen, inancının gerektirdiği duruşu, tavrı sergilemiştir:

"Gerçek şu ki, ben bir muvahhid olarak yüzümü gökleri ve yeri yaratanı çevirdim. Ve ben utisrîklerden değdim." (6 Enam 79)

Yalnızca Allaha kulluk etmenin, yalnızca O'na ibadet etmenin, yalnızca O'nu ilah ve Rab edinmenin, yalnızca O'ndan korkmanın ve yalnızca O'ndan istemenin doğal sonucu olarak Hz. İbrahim, böyle bir tavır, bir duruş ortaya koymaktadır. Bu nedenle Allah, tüm müminlere Hz. İbrahim'i örnek olarak göstermektedir:

"İbrahim ve onunla birlikte olanlarda sizin için güzel bir örnek vardır.

"Hani onlar kendi kavimlerine demişlerdi ki: 'Biz, sizlerden ve Allah'ın dâvâsına tapmakta olduğumuzdan gerçekten utanışız. Sizi tanımıyoruz inkâr ettik. Sizinle anımsızda, siz Allah'a bir olarak imanı edineceye kadar ebedi bir düşmanlık ve bir kin baş göstermiştiniz'. And olsun, onlarla sizler için, Allah'ı ve Ahiret gününü unutturmekte olanlar için güzel bir örnek vardır. Kim de yüz çevirecek olursa, artık şüphesiz Allah, Ganiydir, Hannîddir" (60 Mümtahine 4,6)

İbrahimî Özellikler

Allah, Hz. İbrahim'i müminlere örnek olarak gösterdiğine göre acaba bu örnek insanın temel özellikleri nelerdir? Kuran-ı Kerim'den Hz. İbrahim'in en temel özelliklerini aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

- Nuh'un milletinden (37/83)
- Seçilmiş önder, elçi, peygamber (2/124,130 16/120,121)
- Yalnızca Allah'tan korkan (15/51-59, 6/80,81, 51/28,29)
- Muhahhid ve tek başına bir ümmet (16/120,121)

- Hanif (3/67)
- Allah'ın dostu (4/125 26/ 77-93)
- Allah'a itaat ve ibadet eden (7/131, 16/120, 21/73)
- Doğru yolda olan (6/84 37/99,100)
- Kitap verilen (29/27 53/36,37)
- Hikmet sahibi (26/83)
- Delil verilen (6/ 83,75)
- İlim sahibi (19/43)
- Rüşd sahibi (21 /51)
- Akıl yürüten ve akı en iyi şekilde gerçeği arama kullanan (6/74-83, 15/54,55, 19/42, 37/95,96)
- Mutmain olmak isteyen (2/259,260, 6/75)
- İyi bir tartışmacı (37/ 83-113, 21 57-69 , 2/258)
- Kendisini Allah'a vermiş (11/75)
- Salihlerden (16/122, 29/ 27, 26/83,84)
- Şükredici (16/121)
- Denermiş (2/124, 37/103-106)
- Dua eden (2/127-129, 14/35,41 60/5)
- Düşünen ve düşünmeye davet eden (26 /75,76, 29/19)
- Neslini düşünen (2/127-129, 29/ 27)
- Ahiret yurdunu düşünen (38/46)
- İyi davranan (6/84)
- Kırvetli (38/45)
- Basiretli (38/45)
- İhlâslı (38/45)
- Sabırlı (9/ 114)
- Ümit dolu (15/55,56)
- Yumuşak huylu (9/ 114, 11/75)
- Kalb-i selim sahibi (37/ 84)
- Ahde vefalı (53/36,37)
- İnsanlara örnek (60/4,6)
- Müslüman, müşriklerden olmayan (2/131, 6/161, 16/120,123, 37/107-111)
- Allah'ın düşmanlarını veli edinmeyen, onlardan kopup uzaklaşan (9/114, 43/26, 60/4, 19/48,49 21/67)
- Allah'ın rahmetini kazanmış (11/73, 12/6, 19/47)
- Derecesi yüksek (6/83)
- Kendisine güzellik ve mükafat verilmiş (16/122, 29/27)

Görülebileceği gibi, Hz. İbrahim'in en temel, en belirgin vasfı, putperest bir toplum içerisinde tek başına kalmış olmasına karşın inancından ve bu uğurdaki mücadelesinden vazgeçmemiş olması ve bu uğurdaki kararlılığıdır. Tek başına olmasına rağmen hiçbir korku ve kaygıya kapılmadan, en olumsuz şartlarda direnmenin, ayakta kalmanın sembolüdür o. O nedenle Kuran-ı Kerim onu hem tekil, *muvahhid*, hem de çoğul, *ümme*, olarak tanıtmakta ve örnek olarak gelecek nesillere göstermektedir:

"Gerçek şu ki, İbrahim tek başına bir ümmetti; Allah'a gönülden yönelip itaat eden bir muvahhiddi ve o müşriklerden değildi." (16 Nahl 120)

Hz. İbrahim'in ateşe atılırken söylediği 'Allah bana kâfidir' ve kavmi ile tartışmasında söylediği 'ben sizin ilahlarınızdan korkmuyorum', 'sizden ve sizin ilahlarınızdan kopup ayrılıyorum' sözleri, onun teslimiyetinin bir ölçüsü olmanın yanı sıra; tüm korkuları, Allah korkusu içinde eritip yok ettiğinin de bir göstergesidir. Bir önder ve örnek olarak o, özgür olmanın yolunun yalnızca Allah'tan korkarak ve böylelikle tüm korkulardan arınmaktan geçtiğini, tüm iman edenlere göstermektedir.

Hz. İbrahim'in bu temel vasfını Kur'an'daki korku ayetleri ile birlikte değerlendirerek yalnızca Allah'tan korkanların, İbrahimi vasıflarını ortaya koyacağız.

Yalnızca Allah'tan korkan bir mümin, Allah'ın çizdiği sınırları koruma konusunda gerekli hassasiyeti gösterir. Kuran-ı Kerim'de Allah korkusu ile bağlantılı olarak zikredilen Allah'tan korkanların özellikleri ya da davranış şekillerini (İbrahimi Özellikler) aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

- Yalnızca Allah'tan korkmak (33 Ahzab 37, 16 Nahl 51,52, 5 Maide 44, 3 Al-i İmran 175)
- Allah'tan gerektiği gibi ve O'nun şanına yaraşır bir şekilde korkmak (5 Maide 11, 3 Al-i İmran 102)
- Yalnızca Allah'a kulluk, ibadet etmek (11 Hud 26,50,61,84, 1 Fatıha 4)
- Allah'tan başka ilah ve rab edinmemek (11 Hud 26,50,61,84)

- Allah'ı dinlemek(5 Maide 108, 16 Nahl 2)
- Allah'a güvenmek (5 Maide 11, Al-i İmran 102)
- Allah'a yaklaşmaya yol aramak(5 Maide 35)
- Peygambere itaat etmek {43 Zuhuruf 63, 26 Şuara 110,131,150}
- Günahtan sakınmak(2 Bakara 203)
- Allah'ın ayetlerini alaya almamak (2 Bakara 231)
- Haddi aşmamak ve bu konuda yardımlaşmak(5 Maide 2,4, 59 Haşr 7)
- Ölçüyü ve tartıyı eksik tutmamak(11 Hud 84)
- Adil olmak(5 Maide 2,8 2 Bakara 180)
- Sözü doğru söylemek(33 Ahzab 70)
- Helal kazanç(5 Maide 4, 88)
- Faiz yememek(2 Bakara 278)
- Eşcinsel olmamak(11 Hud 78, 15 Hicr 68,69)
- Cinayet işlememek(5 Maide28)
- Mescitleri imar etmek(9 Tevbe 18)
- Şahitlikte adil davranmak(2 Bakara 282,283)
- Vasiyette adil olmak(2 Bakara 180)
- Borçluya iyi davranmak(2 Bakara 282,283)
- Emanete ihanet etmemek(2 Bakara 282)
- Eşlerin haklarına riayet etmek {Ailevi geçimsizlik(4 Nisa 35, 128), kadınlar arasında adalet (4 Nisa 3), eşlere güven(2 Bakara 189), boşanmış eşlerin hakları(2 Bakara 231, 241), çocuğun memeden kesilmesi(2 Bakara 233)nde}
- Müslümanların birlik ve dayanışmasını sağlamak(8 Enfal 1,46 3 Al-i İmran 103)
- Dini alay ve eğlence konusu edinenleri veli edinmemek(5 Maide 57)

- Kafir ve münafıklara boyun eğmemek ve veli olarak kabul etmemek(33 Ahzab 1, 5 Maide 57)
- Allah uğrunda mücadele etmek(5 Maide 35, 8 Enfal 60)

Yalnızca Allah'tan Korkmak

Malın, canın, neslin ve inancın tehlike altında olması durumunda genelde insanlar, özelde müminler, inancını yaşatmak için tüm imkanlarını seferber ederek ölüm de dahil olmak üzere her şeyi göze alırlar. Bu insanlık tarihinde genel bir kanunîyet olarak hep var olmuştur. Müminler ise bu noktada özel bir yer işgal ederler. Onlar, öldükten sonra dirilmeye, Allah'ın huzurunda hesap vermeye olan inançlarından dolayı dünyayı ahiret için bir hazırlık, bir tarla gibi görürler.

Öldükten sonra dirilme ve yaptıklarından dolayı hesap verme, mümini teyakkuz halinde tutan bir duygu oluşturmaz. O hesap gününde Allah'ın

huzurunda mahcup olma, Allah'ın rızasını kaybetme müminin asıl korkusudur. Rahmetli Necip Fazıl, Allah korkusunu,

"Bu yük Senden Allah'ım,
Çekeceğim naçarım!
Senden Sana sığınır,
Senden Sana kaçarım!"

diyerek en güzel şekilde ifade etmektedir.

Bir çok korku kaynağı aynı anda vuku bulduğunda, müminin bunların etkisi altında kalmaması mümkün olmayabilir. Korkular ana-

Hasan Aycin, Gece Yürüyüşü

forunda yaşanan geçici rejim bu bakımdan önemli değildir. Önemli olan kalıcı haldir; kalıcı hal üzerinde hangi korku kaynağının etkili olduğu- dur. İşte yalnızca Allah'tan korkmaktan kastettiğimiz, kalıcı halin Allah korkusu ile tayin edilmesidir. Bu nedenle mümin, inancına zarar verecek, dolayısıyla ölüm ötesi hayatta kendini sıkıntıya sokacak herhangi bir davranış içinde bulunamaz. İşte bu yüzden ki Allah, müminleri yalnızca kendinden korkmaya çağırarak korkularından atındırmak ister:

"Öyleyse benden, yalnızca benden korkun. Göklerde, yerde ne varsa onundur, itaat-kulluk da O'nundur. Böyleyken Allah'tan başkasından mı korkup sakınıyorsunuz?" (16 Nûr 51,52)

"Öyleyse insanlardan korkmayın, benden korkun ve ayetlerimi az bir değere karşılık satmayın." (5 Maide 44)

Allah; Kuran-ı Kerim'in değişik yerlerinde, kâfirlerden, zalimlerden, müşriklerden ve onların ilahlarından, kınayıcıların konamasından ve şeytandan korkmamaları gerektiğini müminlere hatırlatmaktadır (5 Maide 3,54, 6 Enam 81,82). Yalnızca Allah'tan korkmanın mümin olma şartı ile birlikte ifade edilmesi, mümin olmaktan ne anla-

manız gerektiğini de berraklaştırmaktadır:

"İşte bu şeytan, ancak kendi dostlarını korkutur. Siz onlardan korkmayın, eğer müminlerseniz, Ben'den korkun." (3 Al-i İmran 175).

Allah'tan Gerektiği Gibi Korkmak

Allah korkusu; feridin tüm anlayışını, davranışını, yaşantısını, eylemlerini ve ilişkilerini Allah'ın koyduğu, sınırlarını belirlediği il-

kelere, kurallara göre yapmak, tanzim etmek demektir. Sadece dille tekrarlanıp duran ve fakat davranışlara yansınayan bir Allah korkusu, gerçekte fertte mevcut olmayan bir korku demektir. Korkan, devamlı ağlayıp duran kimse de değildir. Eğer Allah korkusundan bahsediliyorsa, davranışlara yansıyan bir yönü mutlaka var olmalıdır.

Allah'tan korkmak, onun azabından ve onun sıfatlarının derin anlamlarını bilmekten neşet eden teyakkuz halinde bulunmaktır. Kendisinden dolayı ceza çekeceğini bildiği şeyleri yapmaktan kaçınan kimse, gerçekte Allah'tan korkmaktadır. Gazzali, kalpde vuku bulan korkunun derecesine bağlı olarak davranışları düzeltmeyi, iffet, vera, takva, sâdık ve mukarreb şeklinde bir tasnife tabi tutmuştur²:

"Amellerde eseri olan nesnelerden olan korkunun en az derecesi, kıymetli malzurlu şeylerden men etmektir. Kıymetli malzurlu şeylerden men etmekten meydana gelen harekete VERA denir. Eğer kuvveti artarsa, kendisine haramın katılması mümkün olan nesnelerden de sakınacaktır. Ve böylece kesinlikle haram olmadığını bilen mübâhlerden de sakınacaktır. Bu harekete TAKVA adı verilir. Zira takva demek, kendisini şüpheye daldırarak bırakıp şüphesiz doğru gitmek demektir. Bu hareket, bazen, kendisini zararsız bir takım hareketleri, zarar-

hın korkusundan terk etmeye de sürükler. Bu durum takva da doğruluktur... Bunun sahibine SİDDİK demek uygun olur.

Takva, doğruluğa; vera da takvaya, iffet de veraya dahil olur. Çünkü iffet, özel olarak şehvetin isteklerinden imtina etmekten ibarettir. Madem ki, durum budur; öyleyse korku men olunmak ve harama dalmamak suretiyle azalarda tesir eder. Men olmak sebebiyle ona İFFET ismi verilir. İffet, şehvetin isteğinden men olunmak demektir. Bundan daha yücesi veradır. Takva ise veradan daha üstündür. Çünkü o, hem mahzurlodan, hem de şüpheliden men olunmanın ismidir. Onun arkasından siddik ve MUKARREB ismi vardır."

Böylesi bir değişim, marifete, aklın ve kalbin temizliğine ve imanın durumuna bağlı olarak vuku bulur. Bu dört şarta bağlılıktan dolayı Allah'tan gerektiği gibi ancak peygamberler, alimler ve temiz akıl sahipleri korkmaktadır:

"Ki onlar (o peygamberler), Allah'ın risaletini tebliğ edenler, O'ndan içleri titreyerek korkanlar ve Allah dıyında hiç kimseden korkmayanlardır." (33 Ahzab 39)

"Kulları içinde ise, Allah'tan ancak alim olanlar içleri titreyerek korkar..." (35 Fâtır 28)

"Ey temiz akıl sahipleri, Allah'ı mı korkup sakımsın?" (5 Maide 100)

"Ey iman etmekte olan temiz akıl sahipleri, Allah'tan korkup sakımsın." (65 Tâkâ 10)

Ayetlerden de görülebileceği gibi müminlerin, temiz akla sahip olarak Allah'tan korkup sakınmaları istenmektedir. Bu boyutuyla müminin temel davranışlarından birincisi, Allah'ın şanına yaraşır şekilde Allah'tan korkmasıdır:

"Ey iman edenler, Allah'tan nasıl korkup sakımsak gerekiyorsa öylece korkup sakımsın ve siz, müşüman olmaktan başka bir din ve tutum üzerinde olmeyin." (3 Al-i İmran 102)

Allah'a yaraşır şekilde Allah'tan korkmak demek, Allah'ın adını yükseltmek, onun emir ve yasaklarına riayet ederek gösterdiği yolda yürümektir. Onun dışında edinilen tüm ilah ve rabların hükümlerine son vermektir:

"Benden başka ilah yoktur, şu halde benden korkup sakımsın diye uyarıp korkutun." (16 Nahl 2)

Bir mümin için; şeytanın taraftarları ile işgal edilmiş bir dünyada, Allah'tan başka ilah ve rab olmadığına deklare etmek demek, zulme karşı Hz. İbrahim gibi meydan okumak demektir. İşte böyle bir durumda diindik ayakta durabilmek için, Hz. İbrahim'in ateşe atılırken 'Allah bana kâfidir' diyebilme güç, irade ve bilincinde olmak gerekir. Bunun yolu da, Allah'a güvenip dayanmak, O'na teslim olmak, O'ndan gerektiği gibi korkup O'na yaklaştıracak vesileler aramaktır:

"Ey iman edenler, Allah'tan korkup sakımsın ve sizi ona yaklaştıracak vesile arayın; O'nun yolunda cihad edin, umulur ki kurtuluşa erersiniz." (5 Maide 35).

Ancak bu durumda müminler, iffet halinden siddik haline doğru sürekli bir yükseliş içerisinde bulunabilirler:

"Ancak namaz kılanlar hariç;
Ki onlar, namazlarında sürekli dirler.
Ve onların mallarında belirli bir hak vardır;
Yoksul ve yoksun olmaları için.
Onlar, din güvünü de tasdik etmektedirler.
Onlar, Rablerinin azabına karşı daimi bir korku duymaktadırlar.
Şüphesiz Rablerinin azabından emin olundamaz.
Ve onlar, ızzatları korurlar;
Ancak kendi elleri ya da sağ ellerinin malik olduğu başkası; çünkü onlar bunlardan dolayı kınanmazlar.
Fakat bunun ötesini arayanlar, artık onlar sınırlı çif neyederler.
Bir de onlar, kendilerine verilen emanete ve verdikleri ahde riayet edenlerdir.
Salihliklerinde dosdoğru davranışlardır. Namazla-

*ımı titizlikle koruyunlardır.
İşte onlar, cennetler içinde olurlarınlardır." (70
Maaric 22-35)*

Buradaki ayetlerin tümü namaz kılanların temel vasıflarını anlatmaktadır.

Ancak 27-28. ayetlerde 'Rablerinin azabına karşı daimi bir korku duymaları' ile 'Rablerinin azabından emin olunamaz' tarzında yer alan iki hüküm, bütün bu özelliklere hayat veren, onları canlı bir şekilde yaşanır kılan ve sürekliliği sağlayan ana unsurlardır. Bir müminin en temel, vazgeçilemez vasfı, 'Rabb'in azabından emin olmama' ile 'Rabb'in azabına karşı daimi bir korku içinde bulunma' halidir. Bu, Allah'tan gerektiği gibi korkmak demektir. Bu ana frekans yoksa, pek çok düşünce ve davranış, şekli olmaktan öteye gidemeyecektir:

*"Dini yolumdan olmak olursu gördün mü?
İşte yetini itip kakas, yoksulu dayarmayı tepik et-
meyen olur.
İşte (su) namaz kılanların vay haline, ki onlar, na-
mazlarında yanıldıklarıdır,
Onlar gösteriş yapmaktadırlar, ve ufak bir yurdu-
mu da engellemektedirler." (107 Maun 1-7)*

Adil Olmak

Allah'tan gerektiği gibi korkan bir mümin, öncelikli olarak adildir; adaletin mülkün temeli olduğunu bilir ve onun gereğini en güzel bir şekilde yerine getirir:

"Ey iman edenler, adaletli şahitler olarak, Allah için, hakkı ayakta tutunlar olun. Bir topluluğa olan kininiz, sizi adaletten alıkoymasın. Adalet yapın. O, takvayı daha yüksektir. Allah'tan korkup sakının. Şüphesiz Allah, yapmaktadırlarınızdan haberi olmaktadır." (5 Maide 8)

Hukukun üstünlüğü, ancak adalet ile sağlanır. Adalet herkes için, her zaman ve her yerde hakim kılınmalıdır. Allah'ın bize emrettiği, kendi aleyhimize dahi olsa ayakta tutulması gereken en temel olgulardan biridir adalet. Herkesi içermeyen bir hukuk ve adalet anlayışı, bir sistemin en ciddi çıkmazlarından biridir.

Yakın tarihimizde ve 28 Şubat postmodern darbe sürecinde yaşananlar, bunun en canlı kanıtı olarak tarihe geçecektir. Daha önceleri suç kabul edilmeyen, fakat 28 Şubat'tan sonra suç olarak telakki edilen bazı düşünce veya fiiller, medya aracılığı ile gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği cezalandırılmasında önemli olmaktadır. Neden? Çünkü cezalandırılması istenen fertler önce tespit edilmekte, sonra da ona uygun kanun ihdas edilmektedir. Bu, 'sanıkların idamına, tanıkların bilahare dinlenmesine karar verilmiştir' diyen İstiklal Mahkemesi veya 'Biz adamı önce asar, sonra yargılarız' diyen İnönü'nün mantığıdır. 28 Şubat postmodern darbe süreci bu adaletsiz anlayışı yeniden hortlatmıştır.

Ayrıca direktiflerle, 'andıçlamalarla' medya, yargı ve ekonomik girişimleri nasıl yönlendirdikleri, bugün artık bilinen gerçeklerdir. 'Paraşüt', 'balina', 'kasırga', 'bufalo' ve 'duman operasyonları' ile ortaya çıkan, sadece ülkenin nasıl soyulduğu değil, aynı zamanda 28 Şubat'ın amacı, mantığı ve de yapılarıdır. Bu dönem aydınlatılabildiği oranda Türkiye huzura kavuşacak ve yolunu daha rahat bulabilecektir.

İslam coğrafyası Allah korkusuna dayanan bir adalet anlayışına sahip olduğu dönemlerde, yönetimler, halkı ile bütünleşmiş olarak dünyaya önderlik yapmış, huzur ve mutluluğu dünyaya yaymıştır. Çünkü Allah'tan gerektiği gibi korkmak onları, adaletsizlikten, haddi aşmaktan, tarafgir davranmaktan ve bu alanlarda dayanışma içinde bulunmaktan alıkoymuştur:

"...Bir topluluğa olan kininiz, sakın sizi haddi aşmaya sürüklemesin. İyilik ve takva konusunda yardımlaşın, günah ve haddi aşmada yardımlaşmayın ve Allah'tan korkup sakının. Gerçekten Allah, so-nuçlandırmaları pek şiddetli olmaktadır." (5 Maide 2)

Sözü Doğru Söylemek

Yalnızca Allah'tan ve gerektiği gibi korkan müminler, söz, davranış ve tutumlarında doğru olmalı, doğruyu söylemeli ve doğrunun yanında yer almalıdırlar:

"Ey iman edenler, Allah'tan korkup sakının ve sözü doğru olarak söyleyin.

Ki O (Allah), emellerinizi edali etsin ve size günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse, artık o en büyük kurtuluşla kurtulmuş olur."(33 Ahsan 70,71)

Gerçek kurtuluş, Allah'tan korkup sakınma, Allah ve Rasûlüne itaat ve sözü doğru olarak söylemekle ilişkili olarak ifade edilmektedir burada. Halka doğru bilgi vermek, halkı yanıltmamak, manipüle etmemek, yanlış yönlendirmemek, yapmayacağı veya yapamayacağı şeyleri söylememek, dün başka, bugün başka dememek, muhalefet ve iktidarda iken farklı şeyler söylememek, hep bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Zulmün kol gezdiği bir ülkede halk, genel olarak kandırılma ve korkutulma esasına göre yönetilmeye çalışıldığı için ülke, bir türlü bunalımın içinden çıkarılamaz. Özünde Allah'tan korkup sakınma olmayan bir söylem alışkanlığı, nasıl olsa unutulur ve alışırlar yanlış varsayımı, doğal olarak bu sonucu doğurur. Bu anlayıştaki insanların ülkeyi yönetmesi veya liderlik konumuna yükselmesi kaçınılmaz olarak fesadın yayılmasına, harsın, neslin ve de ekonominin bozulmasına neden olmaktadır:

"İnsanlardan öylesi de vardır ki, dünya hayatına ilişkin sözleri senin hoşuna gider ve kalbindekine rağmen Allah'ı yalıtı getirir; oysa o azılı bir düşmandır. O, iş başına geçti mi yeryüzünde fesad çıkarmaya, ekini ve nesli helak etmeye çaba harcar. Allah ise, fesadı sevmeyiz.

Onu: 'Allah'tan kork' denildiği zaman, onu büyüklük gururu günaha sürükleyerek alıp kuşatır. Böylesine cehennem yeter; ne kötü bir yaratıktır o.

İnsanlardan öylesi de vardır ki, Allah'ın rızasını arayıp kazanmak amacıyla nefisini satmış olur. Allah kullarına karşı jeftatlıdır.

Ey iman edenler, hepiniz topluca İslam'a girin ve şeytanın ajanlarını izlemeyin. Çünkü o, size açık bir düşmandır."(2 Bakara 204-208)

Mücadele ve Sabır

Türkiye'nin huzura kavuşabilmesi, kalkınma hamlesini gerçekleştirebilmesi ve uluslararası alanda

etkin olabilmesi, öncelikle bu insan unsurunun yönetiminden kurtulmasına bağlıdır. İnsanın şeref ve haysiyetini ayaklar altına alan, halkı hor ve hakir gören, inanç ve düşünce hürriyetine tahammül edemeyen, sanal bir halk için yaşayan, gerçekte var olan bir halkı boyunduruk altına almaya çalışan bu anlayışı ve bu insan unsurunu mutlaka değiştirmeliyiz. Eğer yalnızca ve gerektiği gibi Allah'tan korkuyorsak bu sorunu aşmalıyız. Halkın hakkını gasp edenleri deşifre ve tecrit etmeliyiz:

"Ey iman edenler, sizden önce kendilerine kitap verilenlerden, dininizi alay ve oyun konusu edinmeleri ve kâfirleri veliler edinmeyiniz. Ve eğer inanıyorsanız, Allah'tan korkup-sakının.

Onlar, siz birbirinizi namaza çağırışınızda onu alay ve oyun konusu edinizler. Bu gerçektir onların akl erdirmeyen bir topluluk olmalarındadır."(5 Maide 57, 58)

Bu hak gaspçılarını etkisiz hale getirmenin yolu mücadeledir. İnatla, sabırla ve meşruiyet içinde yürütülecek bir mücadele ile bütün engeller aşılabılır, kurulan tuzaklar işe yaramaz hale getirilebilir. Bütün korkulardan arınıp yalnızca Allah'tan korkarak, O'na güvenip dayanarak, O'na sığınarak Allah'ın gösterdiği dosdoğru yolda İbrahimi duruşu göstererek; ve bu yolda tüm mazlumlara kimlikleri sorulmadan birlik içinde sahip çıkarak zulme son verilebilir:

"Ey imnu edenler, bir toplulukla karşı karşıya geldiğiniz zaman, dayanıklılık gösterin ve Allah'ı da çokça zikredin. Umulur ki kurtuluş bulursunuz. Allah ve Rasûlüne itaat edin ve çekilip birbirinize düşmeyin; çözümlü yolunlayınız, gücünüz gider. Salvedin. Şüphesiz Allah, sabredenlerle beraberdir. Bir de yurtlarından refahtan yemarıp azatarak, insanlara gösteriş yaparak çıkarlar ve halkı Allah'ın yolundan engelleyenler gibi olmayın. Allah, onların yapmışta olduklarını çepçevre kuşatır."(8 Enfal 45-47)

DİPNOTLAR

- 1- Noam Chomsky, *Tertemiz Kültürü*(ABD Tercüğü, Pınar yay., 1st, 1992, s.221)
- 2- İmam Gatali, *İhya Ulumü'd-Din*, Aslan yay., s.9-10